

Magdalena Ciechowska
Akademia Ignatianum w Krakowie

Sprawozdanie z IV Transdyscyplinarnego Symposium Badań Jakościowych

Cykl spotkań poruszających szeroką tematykę badań jakościowych został zapoczątkowany w 2001 roku przez dr hab. Dariusza Kubinowskiego i prof. Krzysztofa Tomasza Koneckiego. W dniach od 27 do 30 maja 2015 roku miało miejsce IV spotkanie, którego organizacji podjął się Instytut Socjologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Fundacja Naukowa im. Floriana Znanięckiego. Wybór drugiego organizatora nie był przypadkowy, ponieważ Florian Znanięcki, założyciel poznańskiej socjologii, jest również pionierem jednego z rodzajów badań jakościowych – metody biograficznej. Jego życiorysowi naukowemu i wprowadzonemu przez niego współczynniki humanistycznemu była poświęcona sesja plenarna w dniu otwarcia symposium (*Współczynnik humanistyczny jako teoria i metoda badań społecznych*).

W ramach niniejszego sprawozdania nie sposób opisać wszystkiego, co miało miejsce podczas trzech dni wypełnionych obradami w trzech sesjach plenarnych i dwudziestu grupach tematycznych, dlatego też skupię się na najważniejszych wydarzeniach oraz istotnych doniesieniach dla pedagogiki.

Obrady w drugiej sesji plenarnej: *Dyscypliny czy studia? Badania jakościowe we współczesnym pejzażu wiedzy*, podjęły ważny problem dynamicznie rozwijających się badań jakościowych, które – biorąc pod uwagę specyfikę ich prowadzenia i zaangażowania badacza w otaczającą rze-

czywistość – diametralnie różnią się od tradycyjnego, pozytywistycznego modelu badań. Związaną z tym tematykę rozwinęła trzecia sesja plenarna w postaci panelu dyskusyjnego: *Nauczanie badań jakościowych i prezentacja ich wyników*. Dyskutanci – m.in. autorzy najnowszych podręczników akademickich z dziedziny badań jakościowych – podnosili kwestię przekazywania młodym adeptom nauki wiedzy o prowadzeniu badań jakościowych oraz sposobach prezentacji rozległych informacji zebranych podczas badań w jasny i przejrzysty sposób.

Z kolei grupy tematyczne prezentowały znacznie bardziej szczegółowy i transdyscyplinarny charakter. Należy zaznaczyć, że liczni dyskutanci biorący udział w jednej grupie tematycznej, dzięki jej podzieleniu na trzy przedziały czasowe, mieli możliwość przemieszania się pomiędzy grupami o niezwykle ciekawych tytułach:

- Jak skutecznie badać współczesną szkołę?
- Stojąc w rozkroku – rozwiązania metodologiczne w obliczu badań z pogranicza wielu dyscyplin naukowych;
- Strategie i metody badań aktywizmu i ruchów społecznych;
- Badania (i działania?) „społecznie doniosłe”;
- Badania jakościowe w antropologii medycznej;
- Audiowizualne metody badań jakościowych;
- Badania jakościowe w regionalistyce;
- Badania kulturowe inspirowane sztuką,
- Jakość życia a psycho-społeczne doświadczanie codzienności;
- Dziedzictwo, pamięć i upamiętnianie. Instrumentalizacja pojęć a interakcja badań ilościowych i jakościowych;
- Studia miejskie – odrębna dyscyplina badawcza?
- Metody narracyjne i biograficzne w naukach humanistycznych i społecznych;
- Nowe technologie w badaniach jakościowych;
- Obserwacja uczestnicząca i autoetnografia: ku przyszłości metod jakościowych;
- Człowiek w sytuacji trudnej w badaniach jakościowych;
- Metodologia teorii ugruntowanej w badaniach inter- i transdyscyplinarnych;
- Strategie, metody, środki badania zmiany i rozwoju;
- Nowe media jako podmiot i obszar badań jakościowych.

Aby zobrazować obszerność dyskusji w ramach grup tematycznych, przybliżę jedną z nich, która najściślej wiąże się z charakterem czasopiisma: *Jak badać współczesną szkołę?* Dwunastu prelegentów podjęło ważną tematykę dotyczącą roli i możliwości, jakie dają liczne metody jakościowe w badaniach zmieniającej się rzeczywistości szkolnej, obejmującej

nauczycieli, uczniów oraz ich życie codzienne w szkole. Były to wystąpienia: dr hab. Justyny Nowotniak, *Od jakościowych badań światów społecznych do interwencji pedagogicznej*; dr Anny Babickiej-Wirkus, *Rytualny wymiar szkoły – podejście etnograficzne w badaniu kultury uczniów*; dr Urszuli Dernowskiej i dr Aleksandry Tłuściak-Deliowskiej, *Jak badać kulturę szkoły*; dr Magdaleny Ciechowskiej, *Badania fokusowe w praktyce pedagogicznej*; dr hab. Moniki Wiśniewskiej-Kin, *Doświadczenie codzienności szkolnej z perspektywy uczestniczącej*; dr Wiesławy Wantuch, *Od badań w działaniu do teorii badań polonistycznych*; dra Pawła Rudnickiego i dra Marcina Starnawskiego, *Trudności i niespodzianki w badaniach szkoły – refleksje z dwóch przedsięwzięć badawczych*; dr Magdaleny Cuprjak, *Punkty odniesienia w konstruowaniu tożsamości młodzieży gimnazjalnej. Studium przypadku*; dr Barbary Kutrowskiej, *Kompetencje nauczyciela w perspektywie biograficznej* oraz dr Katarzyny Wajszczyk, *Meandry badań etnograficznych w szkole*.

IV Transdyscyplinarne Sympozjum Badań Jakościowych (podobnie jak poprzednie spotkania z tego cyklu) było niezwykle ważnym wydarzeniem, dającym możliwość pogłębienia wciąż rozwijającej się wiedzy dotyczącej metodologii badań jakościowych. Ponadto, tak jak w latach wcześniejszych, sympozjum towarzyszyły warsztaty metodologiczne prowadzone przez doświadczonych metodologów-praktyków. Warsztaty te odbywają się zazwyczaj dzień przed lub dzień po obradach. W tym roku była to sobota, 31 maja. W ramach ośmiu warsztatów uczestnicy mogli zdobywać umiejętności praktyczne na takie tematy, jak: Analiza pól semantycznych, czyli odkrywanie „co autor miał na myśli?”; Projektowanie i prowadzenie terenowych badań jakościowych. Metodologiczne, empiryczne i etyczne problemy badań – teoria a praktyka; Metodologia teorii ugruntowanej; Podejście auto/biograficzne w badaniach jakościowych; Komputerowa analiza danych jakościowych; Metody autonarracyjne – generowanie opowieści i rozumienie ich uwarunkowań; Smak – węch – dotyk. Wprowadzenie do sensorycznej etnografii; Badania fokusowe.

Podsumowując, IV Transdyscyplinarne Sympozjum Badań Jakościowych było istotnym, naukowym wydarzeniem pomagającym wprowadzać metody jakościowe do dogłębnego poznania otaczającej rzeczywistości społecznej. Kolejne spotkanie będzie miało miejsce w Ustce, a jego organizatorem będzie Akademia Pomorska w Słupsku.

